

Betänkandet (SOU 2025:49) ”Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter”

Tidningsutgivarna (TU) har getts tillfälle att yttra sig över rubricerat betänkande. TU begränsar huvudsakligen sitt yttrande till de delar av betänkandet som handlar om offentlighet, sekretess och meddelarfrihet.

Övergripande synpunkter

I betänkandet föreslås att den nuvarande ”Säpodatalagen” ersätts med en ny ”Lag om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter”. Den föreslås bli kompletterad av en särskild ”Lag om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter i särskilda uppgiftssamlingar”, som tar sikte på behandling av stora informationsmängder.

Enligt TU:s mening kan detta, på ett övergripande plan och givet såväl en förändrad hotbild som dagens stora informationsmängder, vara motiverat. Utredningens förslag innebär dock kraftigt utökade befogenheter för Säkerhetspolisen (Säpo) och måste noga vägas mot skyddet för medborgerliga fri- och rättigheter i regeringsformen.

Det finns därför skäl att, som utredningen redan inledningsvis uttrycker det (s 27) kraftigt understryka att *”En lagstiftning som syftar till att skydda de demokratiska kärnvärdena får inte samtidigt riskera att undergräva dem.”*

Enligt TU:s mening bör därför en restriktiv och ifrågasättande hållning intas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Absolut sekretess i särskilda uppgiftssamlingar?

Som ovan nämnts föreslås en särskild lag om Säpos behandling av personuppgifter i särskilda uppgiftssamlingar. Det handlar om enormt stora informationsmängder. Uppgifterna ska därför omfattas av ett särskilt ”behandlingsförbud” för Säpo.

En effekt av detta blir dock att Säpo inte kommer att kunna hantera en begäran om utlämnande av allmän handling utan att bryta mot behandlingsförbudet. Utredningen föreslår därför att en absolut sekretess, d v s utan en sedvanlig prövning av eventuell skada vid ett utlämnande, ska gälla för uppgifter i sådana uppgiftssamlingar.

Det innebär dock att insyn helt kommer att saknas i hanteringen av dessa informationsmängder och det oavsett om någon skada skulle uppstå vid ett utlämnande av uppgifter.

Ett sådant förfarande – med hemliga personuppgiftssamlingar i förhållande till medborgare och medier, om än med ”behandlingsförbud” för Säpo – är knappast ägnat att öka tilltron till den säkerhetspolitiska verksamheten.

Enligt TU:s mening är den befintliga sekretessregleringen (35 kap 1 § och 18 kap 2 § offentlighets- och sekretesslagen, OSL) – med omvänt skaderekvisit – tillräcklig, i kombination med en bibehållen meddelarfrihet.

TU anser därtill förslaget oförenligt med grundlagsregleringen i 2 kap 2 § tryckfrihetsförordningen (TF). Det anges tydligt i TF 2 kap 2 § att begränsningar av rätten att ta del av allmänna handlingar endast får göras dels inom de ramar och ändamål som där anges, dels att de ska anges noga i särskild lag (OSL).

Att då generellt införa en absolut sekretess för hela uppgiftssamlingar, alldeles oavsett om de innehåller känsliga eller harmlösa uppgifter kan, enligt TU:s mening, inte anses förenligt med TF 2 kap 2 §.

Mot den bakgrunden avstyrker TU förslagen om absolut sekretess.

Meddelarfrihet

I betänkandet diskuteras det förhållande att Säpo kan komma att behandla grundlagsskyddade uppgifter om en anonym meddelares eller upphovsmans identitet.

TU delar utredningens uppfattning om att källskyddet här väger mycket tungt och tillstyrker därför förslaget om att Säpo ska förbjudas att

behandla personuppgifter som innebär att en grundlagsskyddad meddelares identitet äventyras och att genast ta bort sådana uppgifter när de identifierats.

TU

Johan Taubert
VD

Per Hultengård
Jurist